

การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้านกีฬาของ
โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น
The Development of School Management Strategies toward Sports
Excellence of Ban Nongyai Municipal School under the Office of Education,
Khon Kaen Municipality

รินทนา พันธุ์ไธสง

สำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น

Rintana Panthaisong

Office of Education, Khon Kaen Municipality

Email: rintana1978@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น 2. ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นในการพัฒนา กลยุทธ์ฯ 3. ยกร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา และ 4. ศึกษาผลการใช้กลยุทธ์ดังกล่าว การวิจัยแบ่ง ออกเป็น 4 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ (กลุ่มผู้ให้ข้อมูล 7 คน) ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็น (กลุ่มตัวอย่าง 226 คน) ระยะที่ 3 การยกร่างและตรวจสอบกลยุทธ์ (ผู้ให้ข้อมูล 5 โรงเรียน และผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน) และระยะที่ 4 การทดลองใช้กลยุทธ์ (กลุ่มตัวอย่าง 35 คน) เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมิน แบบสอบถาม แบบประเมิน ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และแบบทดสอบ สถิติที่ใช้ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ดัชนีความสอดคล้อง ค่าอำนาจจำแนก ค่าความเชื่อมั่น และดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า

1. องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของกลยุทธ์มี 5 องค์ประกอบ 26 ตัวบ่งชี้ โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด
2. สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมาก และความต้องการจำเป็นสูงสุดคือด้านการพัฒนาบุคลากร

* ได้รับบทความ: 1 กันยายน 2568; แก้ไขบทความ: 15 กันยายน 2568 ; ตอบรับตีพิมพ์: 25 กันยายน 2568

3. กลยุทธ์ที่พัฒนาประกอบด้วย 5 กลยุทธ์หลัก 10 กลยุทธ์รอง และ 40 วิธีปฏิบัติ ซึ่งมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมากที่สุด

4. การใช้กลยุทธ์ส่งผลให้คะแนนความรู้หลังการพัฒนาสูงกว่าก่อนการพัฒนายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พฤติกรรมการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และความพึงพอใจต่อการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนากลยุทธ์; การบริหารสถานศึกษา; ความเป็นเลิศด้านกีฬา

Abstract

The objectives of this research were: 1. to investigate the components and indicators for developing school management strategies toward sports excellence at Ban Nongyai Municipal School under the Office of Education, Khon Kaen Municipality; 2. to study the current conditions, desirable conditions, and needs for developing such strategies; 3. to draft the strategies for school management; and 4. to examine the results of implementing the strategies. The study was conducted in four phases. Phase 1 explored the components and indicators with seven informants using online focus group discussions. Phase 2 investigated the current and desirable conditions as well as the needs with a sample of 226 participants, including directors, deputy directors, heads of departments, sports coaches, staff, and student athletes. Phase 3 involved drafting the strategies based on best practices from five schools and verifying their appropriateness and feasibility by seven experts through online connoisseurship seminars. Phase 4 implemented the strategies with 35 participants from Ban Nongyai Municipal School. The research instruments consisted of component and indicator assessment forms, questionnaires, evaluation forms on appropriateness and feasibility, and achievement tests. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, index of item-objective congruence (IOC), discrimination index, reliability coefficient, and the modified priority needs index (PNI_{modified}).

The findings revealed that:

1. the strategies comprised five components with 26 indicators, which were rated at the highest level of appropriateness;
2. the current conditions were at a moderate level, whereas the desirable conditions were at a high level, with personnel development identified as the highest need;
3. the developed strategies consisted of five main strategies, ten sub-strategies, and 40 action guidelines, with the overall appropriateness and feasibility rated at the highest level; and (4) the implementation of the strategies significantly improved participants' knowledge at the .05 level, enhanced behavioral performance to the highest level, and achieved the highest level of satisfaction.

Keywords: Strategy Development; School Administration; Excellence in Sports

บทนำ

นโยบายแผนพัฒนาการจัดการศึกษาเทศบาลนครขอนแก่น ภายใต้วิสัยทัศน์ “พัฒนาเมืองสู่สากล สร้างสังคมแห่งความสุข สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สู่มาตรฐานการศึกษาอย่างเป็นสุขและยั่งยืน” โดยได้จัดการศึกษาในรูปแบบกลุ่มโรงเรียนในสังกัดเทศบาลนครขอนแก่น (The School Cluster Management System) ซึ่งมีการจัดกลุ่มเพื่อเป็นคลัสเตอร์ทางการศึกษา จำนวน 3 คลัสเตอร์ คือ 1) กลุ่มวิชาการ 2) กลุ่มทักษะกีฬา และ 3) กลุ่มทักษะชีวิต ซึ่งโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่จัดอยู่ในกลุ่มคลัสเตอร์ทักษะกีฬา โดยมุ่งจัดการศึกษาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและสร้างความเสมอภาคทางการศึกษา มุ่งพัฒนาศักยภาพด้านกีฬาของนักเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ ในการขับเคลื่อนองค์กรให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ “การบริหารเชิงกลยุทธ์” ถือเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยกำหนดทิศทางการดำเนินงานให้ชัดเจนและเป็นระบบ กลยุทธ์ที่ชัดเจนจะช่วยให้ผู้บริหารมีความเข้าใจต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม ตลอดจนสามารถกำหนดวิสัยทัศน์ วัตถุประสงค์ และแนวทางการปฏิบัติงานในรูปแบบ ซึ่งก่อให้เกิดความสอดคล้องในการดำเนินงานทั้งองค์กร แนวคิดการบริหารเชิงกลยุทธ์ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างผู้บริหารและสมาชิกในองค์กร ส่งผลให้การจัดสรรทรัพยากรมีประสิทธิภาพ การดำเนินงานเป็นเอกภาพ และนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายร่วมกันอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังช่วยให้องค์กรสามารถเตรียมความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง ทั้งในด้านโอกาสและความท้าทายจากสภาพแวดล้อมรอบด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ สังคม หรือเทคโนโลยี การบริหาร

โดยแผนกลยุทธ์ยังช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจภาพรวมขององค์การอย่างชัดเจน เห็นศักยภาพภายใน ตลอดจนเข้าใจอิทธิพลจากปัจจัยภายนอก ซึ่งจะช่วยให้สามารถจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย และบริหารจัดการทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด โดยกระบวนการจัดทำแผนกลยุทธ์เริ่มต้นจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในองค์กร เพื่อนำไปสู่การกำหนดกลยุทธ์และแนวทางปฏิบัติที่เหมาะสม (พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์, 2552; Koontz and Weihrich, 1990; Fidler, 2002; Wheelen and Hunger, 2012) ซึ่ง McCarthy (2012) ยังกล่าวเสริมว่า การบริหารโดยใช้แผนกลยุทธ์จะทำให้องค์กรเห็นทิศทางการเปลี่ยนแปลงได้อย่างชัดเจนและพร้อมรับมือได้อย่างมั่นคง ด้วยเหตุนี้ การบริหารเชิงกลยุทธ์จึงไม่เพียงเป็นแนวทางการวางแผนเพื่อพัฒนาองค์กรเท่านั้น แต่ยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความแข็งแกร่งและขีดความสามารถในการแข่งขันขององค์กรในระยะยาว

การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นจุดบรรจบของความรู้สาขาต่าง ๆ ในวิชาการบริหารกับพลังแห่งข้อมูลข่าวสาร เพื่อกำหนดขึ้นเป็นนโยบายที่หนักแน่นแม่นยำ เป็นระบบบริหารที่มีวิวัฒนาการมาจากระบบธุรกิจซึ่งสามารถประยุกต์ใช้ได้กับองค์กรไม่ว่าใหญ่หรือเล็ก รัฐหรือเอกชน และจำเป็นต่อการบรรลุผลสำเร็จขององค์กรด้วย ดังนั้น การบริหารที่ดีและต้องการประสบความสำเร็จในอนาคตจะต้องเริ่มต้นด้วยการศึกษาการบริหารเชิงกลยุทธ์ การนำหลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการบริหารเชิงกลยุทธ์มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาจะช่วยให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ และมาตรฐานตามที่ต้องการได้ ซึ่งการบริหารเชิงกลยุทธ์จะให้คำตอบพื้นฐานสำคัญแก่ผู้บริหาร คือ เราจะทำอะไรเราจะกระทำเพื่อใคร เราจะต้องบรรลุเป้าหมายอะไร และเราจะบรรลุเป้าหมายอย่างไร (สมยศ นาวิการ, 2544) ด้วยการบริหารเชิงกลยุทธ์ เป็นการกำหนดทิศทางหรือวิถีทางในการดำเนินงานขององค์การเพื่อให้งานบรรลุผลตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ซึ่งการกำหนดแนวทางหรือทิศทางในการดำเนินงานนั้น ผู้บริหารจำเป็นจะต้องทำการวิเคราะห์และประเมินปัจจัยต่าง ๆ ที่เกิดจากสิ่งแวดล้อมภายในและภายนอกองค์การ เพื่อจัดทำแผนงานดำเนินงานที่เหมาะสมที่สุด เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (สุธรรม ธรรมทัศนานนท์, 2558)

อย่างไรก็ตามแม้ประเทศไทยจะประสบความสำเร็จด้านการศึกษาในหลายมิติ แต่ยังมีปัญหาสำคัญที่ต้องเร่งแก้ไข โดยเฉพาะคุณภาพการศึกษาที่ยังต่ำกว่าค่าเฉลี่ยในระดับสากล เด็กและเยาวชนยังขาดคุณธรรม จริยธรรม กำลังแรงงานไม่ตรงตามความต้องการของตลาด แม้รัฐจะส่งเสริมโอกาสทางการศึกษา แต่ยังมีปัญหาการเข้าถึงไม่ทั่วถึงและการออกกลางคัน รวมถึงประสิทธิภาพการบริหารจัดการที่ยังต้องปรับปรุง โดยเฉพาะการบริหารสถานศึกษา ที่ควรมุ่งเน้นการเพิ่มคุณภาพ ลดภาระงบประมาณ และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญของการยกระดับคุณภาพการศึกษา และปัญหาในการดำเนินงานที่โรงเรียนในทุกระดับกำลังเผชิญอยู่ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา ของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น

เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่โรงเรียน สามารถให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพแก่นักเรียนและชุมชน เพิ่มโอกาสและพัฒนาขีดความสามารถด้านกีฬานักเรียนตามความถนัดและสนใจอย่างเต็มศักยภาพ และเป็นที่ยอมรับของสังคมโดยรอบ อีกทั้งยังสามารถนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาอื่น ๆ เพื่อยกระดับองค์กรสู่ความเป็นเลิศ และพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา ของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นของการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา ของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น
3. เพื่อยกร่างกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น
4. เพื่อศึกษาผลการใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา โรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬาของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยแบ่งกระบวนการดำเนินงานออกเป็น 4 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 3 ตอน

1. การวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ และยกร่างเบื้องต้น

2. การตรวจสอบยืนยันองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 7 คน ที่คัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ผ่านการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

3. การประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบและตัวบ่งชี้ ด้วยแบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ระยะที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นแบ่งเป็น 2 ตอน

1. การเก็บข้อมูลเชิงสำรวจ โดยใช้แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจากองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ผ่านการตรวจสอบแล้ว เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 215 คน (สุ่มแบบหลายขั้นตอน) จากประชากร 548 คน

และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (PNI_{modified})

2. การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน เพื่อตรวจสอบจุดแข็งและจุดอ่อนของการบริหารสถานศึกษา โดยอาศัยผลการวิเคราะห์ Need Assessment

ระยะที่ 3 การยกร่างกลยุทธ์ ดำเนินการ 4 ตอน

1. การศึกษา Best Practice ผ่านการสัมภาษณ์ผู้บริหารและหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา จากโรงเรียนที่มีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (5 โรงเรียน รวม 10 คน)

2. การยกร่างกลยุทธ์ (ฉบับที่ 1) โดยการสังเคราะห์ข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ ความต้องการจำเป็น และผลการสัมภาษณ์

3. การตรวจสอบร่างกลยุทธ์ ด้วยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จากผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน

4. การปรับปรุงแก้ไขร่างกลยุทธ์ ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

ระยะที่ 4 การประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของกลยุทธ์

นำกลยุทธ์ที่ปรับปรุงแล้วเสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยใช้แบบประเมินมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬาของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 26 ตัวบ่งชี้ ดังนี้ ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการที่มีส่วนได้ส่วนเสีย มี 5 ตัวบ่งชี้ ด้านการวัด วิเคราะห์และการจัดการความรู้ มี 5 ตัวบ่งชี้ ด้านการนำองค์กร มี 6 ตัวบ่งชี้ ด้านการพัฒนาบุคลากร มี 5 ตัวบ่งชี้ และด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ มี 5 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินความเหมาะสมโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬาของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์การบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา ของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา ของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการที่มีส่วนได้ส่วนเสีย

ด้านการวัด วิเคราะห์และการจัดการความรู้ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และด้านการนำองค์กร

3. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา ของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์หลัก 10 กลยุทธ์รอง และ 40 วิธีปฏิบัติ ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน ความเหมาะสม และความเป็นไปได้โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลการใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา ของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น พบว่า คะแนนประเมินความรู้หลังการเข้าร่วมพัฒนาสูงกว่าคะแนนประเมินความรู้ก่อนการเข้าร่วมพัฒนามีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ผลการประเมินระดับพฤติกรรมตามกลยุทธ์ที่กำหนดของกลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการพัฒนามตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา ของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น โดยรวมรายด้านก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับมาก และหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินระดับความพึงพอใจต่อการพัฒนามตามกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา ของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬาของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น สามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

1. ผลศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา ของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ 26 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินความเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 7 คน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้จัดทำได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการหลายท่าน ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (2557), สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559), สถาบันเพิ่มผลผลิตแห่งชาติ (2560), Dale et al. (1994), Tee (2003), Projogo & Sohal (2004), และ Ramasamy (2009) แล้วนำมาสังเคราะห์องค์ประกอบและตัวบ่งชี้ อีกทั้งนำองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ที่ได้ไปผ่านความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะ ด้วยการสนทนากลุ่ม ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้เสนอกรอบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศไว้ ประกอบด้วย การนำองค์กร กลยุทธ์ นักเรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การวัดการวิเคราะห์ และการจัดการ ผู้ปฏิบัติงาน กระบวนการปฏิบัติงาน และผลลัพธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติวัฒน์ ธนพัฒน์โยธิน (2564) ได้พัฒนากลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

เพื่อพัฒนาท้องถิ่น สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การพัฒนากลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น มี 7 องค์ประกอบ 52 ตัวบ่งชี้ ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของภูมิภัทร กลางโคตร (2561) ได้พัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมีอาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมีอาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มี 4 องค์ประกอบ ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของสุพิศ โสภา (2560) ได้พัฒนาการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จังหวัดขอนแก่น พบว่า การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนวงแหวนวิทยาคม มี 8 องค์ประกอบ ผลการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นการบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา ของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น ดังนี้

2.1 สภาพปัจจุบัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่มีการพัฒนาให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพส่งเสริมความเป็นเลิศด้านกีฬาโดยเฉพาะ ดังที่สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2562) ได้เสนอไว้ว่า โรงเรียนในท้องถิ่นเป็น โรงเรียนที่มีความเข้มแข็งทางวิชาการและมีความพร้อมในด้านกีฬา ที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้บริการการศึกษาแก่นักเรียนและชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติวัฒน์ ธนพัฒน์โยธิน (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของวินุลาศ เจริญชัย (2562) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการองค์การสมรรถนะสูง เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการองค์การสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของพันธวิญญ์ เลี้ยงชีพชอบ (2561) ได้พัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดคนไทย 4.0 พบว่า สภาพปัจจุบันของการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดคนไทย 4.0 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2.2 สภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ มุ่งยกระดับคุณภาพสถานศึกษาให้มีคุณภาพมีการบริหารจัดการเพื่อมุ่งสู่ความเป็นเลิศด้านกีฬาและอาชีพ ดังที่สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา (2562) ได้เสนอจุดเน้นพัฒนาโรงเรียนให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานตามบริบทของตนเองลดความเหลื่อมล้ำให้เกิดความเท่าเทียมและครอบคลุมทุกพื้นที่ทั่วประเทศด้านการจัดการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติวัฒน์ ธนพัฒน์โยธิน (2564) ได้พัฒนากลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า สภาพที่พึงประสงค์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของวิมลสาธิต เจริญชัย (2562) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการองค์การสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด พบว่า สภาพที่พึงประสงค์การบริหารจัดการองค์การสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด อยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของพันธวิญญ์ เลียงชีพชอบ (2561) ได้พัฒนากลยุทธ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดคนไทย 4.0 พบว่า สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดคนไทย 4.0 ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2.3 ลำดับความต้องการจำเป็นในการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา ของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาบุคลากร ด้านการให้ความสำคัญกับผู้รับบริการที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ด้านการวัด วิเคราะห์และการจัดการความรู้ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และด้านการนำองค์กร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้จัดทำได้นำข้อมูลจากการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ มาวิเคราะห์ค่าความต้องการจำเป็น ทำให้ทราบความต้องการพัฒนาด้านบุคลากรเป็นอันดับแรก ดังที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559) ได้เสนอว่า บุคลากรในโรงเรียนเป็นผู้ดูแลและมีส่วนร่วมโดยตรงในการปฏิบัติงานที่จะทำให้งานของโรงเรียนประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของสอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติวัฒน์ ธนพัฒน์โยธิน (2564) ได้พัฒนากลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า ความต้องการจำเป็นเรียงลำดับได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการกระจายอำนาจ ด้านการจัดการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการจัดการศึกษาในระบบ ด้านการบริหารจัดการตนเอง ด้านการตรวจสอบและถ่วงดุล และการจัดการศึกษานอกระบบ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอร่าม วัฒนะ (2561) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหาร และคุณภาพครูซึ่งเป็นด้านเกี่ยวกับบุคลากรได้จัดเป็นกลยุทธ์ลำดับแรก

3. ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา ของโรงเรียนเทศบาล บ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น

3.1 ผลการพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา ของโรงเรียน เทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น ประกอบด้วย 5 กลยุทธ์หลัก 10 กลยุทธ์รอง และ 40 วิธีปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในการวิจัยครั้งนี้ ผู้จัดทำได้ศึกษาข้อมูลเชิงปริมาณ และข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ถูกต้องชัดเจนสามารถนำมากำหนดกลยุทธ์ได้อย่างถูกต้องตามหลักทฤษฎีและสามารถอธิบายเชิงเหตุผล ของเรื่องที่ศึกษาตามกระบวนการกำหนด กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา พงษ์ธิ ศิริบรรณพิทักษ์ (2552), Koontz and Weihrich (1990), Fidler (2002) และ Wheelen and Hunger (2012) ประกอบด้วย 1) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอก 2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายใน และ 3) การกำหนดกลยุทธ์และวิธีปฏิบัติ และได้ศึกษาการบริหาร กลยุทธ์ตามกระบวนการวงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) ฮีโตชิ คูเมะ (2540), ปิรทรศน์ พันธบุรุษย์ (2545), สมาน อัสวภูมิ (2541), สุธรรม ธรรมทัศนานนท์ (2561) และ Deming (1995) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) P คือ Plan หมายถึง การวางแผน 2) D คือ Do หมายถึง การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ 3) C คือ Check หมายถึง การตรวจสอบหรือการเปรียบเทียบ 4) A คือ Act หมายถึง ปรับปรุงการดำเนินการให้ เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติวัฒน์ ธนพัฒน์โยธิน (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์ การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น พบว่า มี 5 กลยุทธ์การกระจายอำนาจ กลยุทธ์การมีส่วนร่วม กลยุทธ์การบริหารจัดการตนเอง กลยุทธ์การตรวจสอบและถ่วงดุล และกลยุทธ์การศึกษาตลอดชีวิต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พันธิวัธน์ เลี้ยงชีพชอบ (2561) ได้วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตาม แนวคิดคนไทย 4.0 พบว่า มี 4 กลยุทธ์หลัก คือ (1) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามุ่งเสริมสร้างคุณลักษณะ คนไทย 4.0 ด้านพฤติกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรมและความเป็นผู้ประกอบการดิจิทัล (2) พัฒนาการจัดการ เรียนรู้มุ่งเสริมสร้างคุณลักษณะคนไทย 4.0 ด้านพฤติกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรมและความเป็นผู้ประกอบการ ดิจิทัล (3) เพิ่มการวัดผลประเมินผลคุณลักษณะคนไทย 4.0 ด้านพฤติกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรมและ ความเป็นผู้ประกอบการดิจิทัล (4) เร่งรัดพัฒนา จัดหาและใช้สื่อ แหล่งเรียนรู้นวัตกรรมเทคโนโลยี เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะคนไทย 4.0 ด้านพฤติกรรมสร้างสรรค์นวัตกรรมและความเป็นผู้ประกอบการ ดิจิทัล

3.2 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้จัดทำได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา ของโรงเรียน เทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักงานการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น ทั้งจากเอกสารตำรางานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูผู้สอนวิชาพลศึกษา ในโรงเรียนที่มีแนวปฏิบัติเป็นเลิศด้านกีฬา

ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพนำมาয়กร่างกลยุทธ์ พร้อมกับนำวงจรคุณภาพเดมมิง (PDCA) เข้ามาขับเคลื่อน สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติวัฒน์ ธนพัฒน์โยธิน (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนากลยุทธ์การบริหาร โดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรเพชญ์ โทวิชา (2562) ได้พัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของภูมิภัทร กลางโคตร (2561) ได้พัฒนากลยุทธ์การบริหารโรงเรียน เพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมีอาชีพสำหรับโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

4. ผลศึกษาการใช้กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา ของโรงเรียนเทศบาล บ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น พบว่า คะแนนประเมินความรู้หลังการ เข้าร่วมพัฒนาสูงกว่าคะแนนประเมินความรู้ก่อนการเข้าร่วมพัฒนาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการประเมินระดับพฤติกรรมตามกลยุทธ์ที่กำหนดของกลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการพัฒนา ในการบริหารสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา ของโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่ สังกัดสำนักการศึกษา เทศบาลนครขอนแก่น โดยรวมรายด้านก่อนการพัฒนาอยู่ในระดับปานกลางและหลังการพัฒนา อยู่ในระดับมากที่สุด ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่เข้ารับการพัฒนาอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า ผู้จัดทำได้ศึกษาเอกสาร ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจากนักวิชาการหลายท่าน และ ศึกษาสภาพแวดล้อมจากสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนเทศบาลบ้านหนองใหญ่และโรงเรียนที่มี แนวปฏิบัติเป็นเลิศด้านกีฬา แล้วนำมากำหนดกลยุทธ์ มีแนวปฏิบัติที่สามารถปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติวัฒน์ ธนพัฒน์โยธิน (2564) ได้พัฒนากลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียน เป็นฐานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า คะแนนประเมิน ความรู้หลังการเข้าร่วมพัฒนาสูงกว่าคะแนนประเมินความรู้ก่อนการเข้าร่วมพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ ระดับ .05 ผลการประเมินระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วินุลาศ เจริญชัย (2562) ได้พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการองค์การสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์กรบริหารส่วนจังหวัด พบว่า ก่อนการพัฒนาระดับพฤติกรรม อยู่ในระดับมาก ส่วนหลังการพัฒนาอยู่ในระดับมาก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผู้บริหารควรนำกลยุทธ์การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ให้ผู้เกี่ยวข้องโดยตรงได้พิจารณาถึงข้อค้นพบในเรื่องของกลยุทธ์และวิธีปฏิบัติ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมกีฬาสู่ความเป็นเลิศ

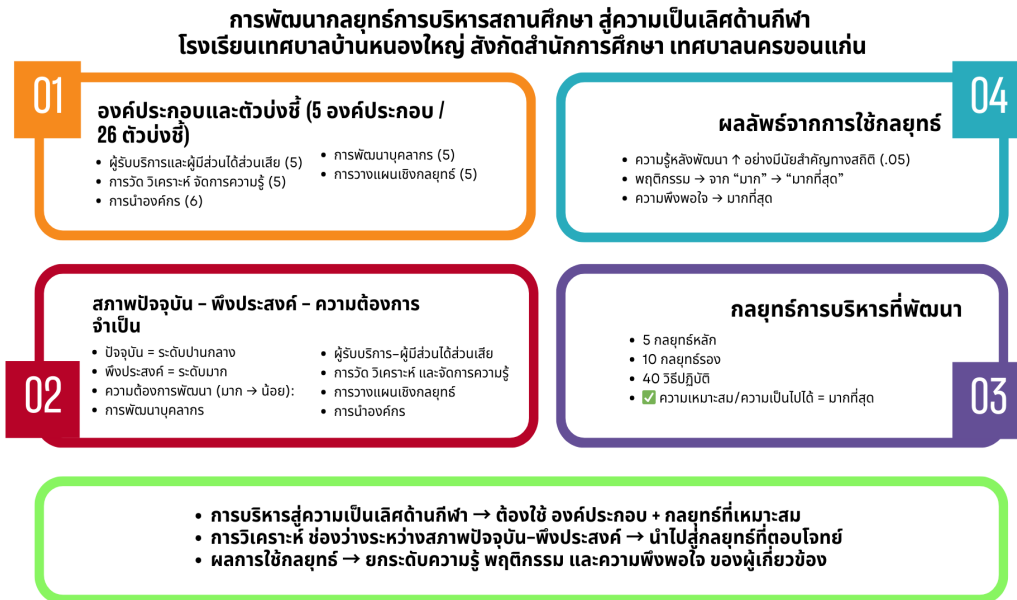
1.2 กลยุทธ์และวิธีปฏิบัติในแต่ละด้านมีความหลากหลาย สามารถนำไปปฏิบัติได้ สร้างความเข้าใจกับบุคลากรและนักศึกษา เพื่อให้ทุกคนมองเห็นทิศทางการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬาให้เป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษากลยุทธ์และสร้างรูปแบบการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศด้านกีฬา ในเชิงลึกเป็นลักษณะของการวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participation Action Research: PAR) เพื่อให้เกิดการส่งเสริมกีฬาเพื่อความเป็นเลิศอย่างแท้จริง

2.2 ควรศึกษาเกี่ยวกับกลยุทธ์ หรือโปรแกรม หรือรูปแบบการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา สู่ความเป็นเลิศในด้านต่าง ๆ เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ในการพัฒนาและเป็นแนวทางในการส่งเสริมความเป็นเลิศให้สถานศึกษาต่อไป

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). แนวทางปฏิบัติการศึกษาระดับมัธยมศึกษา. กรุงเทพฯ: ที.เอส.บี.โปรดักส์.
- กิตติวัฒน์ ธนพัฒน์โยธิน. (2564). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน เพื่อพัฒนาท้องถิ่น สำหรับสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรีทรรณ พันธ์บรรณรักษ์. (2545). TQM ภาคปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์. (2552). การบริหารและการจัดการศึกษาเพื่อโลกใบเล็ก. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

- พันธิชัย เลี้ยงชีพชอบ. (2561). กลยุทธ์การบริหารวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาตามแนวคิดคนไทย 4.0. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภูมิภัทร กลางโคตร. (2561). กลยุทธ์การบริหารโรงเรียนเพื่อเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้แบบมีอาชีพสำหรับ โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 8(2), 63-71.
- วินุลาศ เจริญชัย. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการองค์การสมรรถนะสูงเพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎี บัณฑิต). มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมยศ นาวิการ. (2544). การบริหารเชิงกลยุทธ์. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมาน อัครภูมิ. (2541). ที่ คิว เอ็มการบริหารทั่วทั้งองค์การในองค์การทางการศึกษา. อุบลราชธานี: สถาบัน ราชภัฏอุบลราชธานี.
- สรพรเพชญ โทวิชา. (2562).
- การพัฒนากลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาสมรรถนะสูง สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรม ราชูปถัมภ์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. ก ร ง เ ท พ ฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2559). เกณฑ์รางวัลคุณภาพแห่งสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน OBECQA. กรุงเทพฯ: ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (2557). PMQA เกณฑ์คุณภาพการบริหารจัดการภาครัฐ พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ: วิชั่นพริ้นท์แอนด์มีเดีย.
- สำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา. (2562). โครงการโรงเรียนคุณภาพประจำตำบล. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2558). หลักการ ทฤษฎี และนวัตกรรมการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุธรรม ธรรมทัศนานนท์. (2561). เอกสารคำสอน รายวิชา0501702 หลักการ ทฤษฎี และแนวปฏิบัติ ทางการบริหารการศึกษา. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- สุพิศ โสภ. (2560). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดกลาง สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จังหวัดขอนแก่น : กรณีศึกษา โรงเรียนแนวใหญ่วิทยาคม. วารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 7(2), 84-94.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.
- อร่าม วัฒนะ. (2561). รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียน สังกัด องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- อีโตชิ คูเมะ. (2540). การบริหารจัดการคุณภาพ (MBQ). กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- Deming, E.W. (1995). Out of the Crisis. USA : The Massachusetts Institute of Technology, Center for advanced engineering study.
- Dale et al. (1994). Developing quality management systems. International Journal of Production Economics, 36(2), 45-56.
- Fidler, B. (2002). Strategic Management for School Development. London: Chapman Publishing.
- Koontz, H. and Weihrich, H. (1990). Essentials of Management: New York McGraw-Hill.
- McCarthy, D.P. (2012). Strategic Planning in Michigan Community Colleges and its Effect on Organizational Climate, West Michigan University. Dissertation Abstracts International, 2(35), 617.
- Projogo & Sohal. (2004). The relationship between TQM and innovation. International Journal of Quality & Reliability Management, 21(1), 46-61.
- Ramasamy, M. (2009). Planning and Conducting Needs Assessment. California: A Practical Guide.
- Tee, N.G.P. (2003). The Singapore School and School Excellence Model. Educational Research for Policy and Practice, 2(1), 27-39.
- Wheelen, T.L. and Hunger, J.D. (2012). Strategic Management and Business Policy: New York : Prentice Hall.